Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРОАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 10 март, 1973 шу. ● № 30 (5293). Мах 2 кеп.

Наха кхетам балара низ

Книжка. Адамлене іоаль ерриг знанеш йовзара мах баь варгвааца низ ба книжка. Вай мехка къаьстта чlоагlа айбеннаб цун лоархlам Октябрьски социалистически революци хинначул тlехьагlа. Советски книжка шийна чулоацу дунен тlа эгlара хьалха латта культура. Цун цlахка а йоа йиш йоаца оагlонаш я лакха идейность. Хlинца вахар ма дарра хъаьжкар, массанера дlанхоачашш баьхьа хилар.

Цудухьа ях вай керда саг хьалххевара мах баь варгвааца гlо деш дела книжка наха юкъе шерра дlадоаржадара, хlара сага политически, художественни, экономически, тlема, кхьдола литература лоаттадар бекхача лоархlам да.

Вай республика городашкен юрташкен книжкаш дlадоаржадара денхар тlаоах керттерча дакъе «Книготорга», «Союзпечать» агентствана, Респотребсоюза. Цlаьш болхлой ба цига болх беш. Царна дика довза деза хьалхэгаmхой хьашташ, цар культурни боарам, хlаьта цунга хьежина шоай болх вlашtlехьбанкха ха а деза. Наха идейно - политически кхетам луча кхьча идеологически болх-лой бар санна лоархlаме ба цар болх.

Гrозне Революце проспектаrа я «Политическая книга» яха специализированни тlиеа, Заводской районе — книжниш дохка типовой тlиеа, республика хlара районни центре я книжкаш дохка тlиаш. Цар дикна ахттув баьккхаб наха дукхагlа хьашт дола литература дукхагlа лоаттадара.

Баха наха тайп-тайнарча литературача lалашбора болх дика вlашtlехьбаьккха моттигаш дукха я вай республике. Цхьабакъда, нарагlаьнначух тхоачаш бе йиш йолаш дац гlулаюх. Ший болх дика вlашtlехьбаьккхбаш бахача наха юкъе книжкаш доаржадара йоккхий торонш йолча «Книготорга». Кхоачашъхьара кисар товарооборота январь бетта тlаьа, хlаьта февраль беттa тlаьа а кхиссаьна мара кхоачашъхьалаьнзар. Дале а «Книготорга» чуйоагlаш я шоай опыт шерра йоаржаш йиш йоца дика тикаш. Царех я Иванова цlеграlча городенера № 18, Микрорайонера № 13, № 9 йола подписной книжка тикаш, № 17 йола книжкаш дохка киоск. Бакъда из опыт йоаржадра болх во вlашtlехьбаьккхбаш «Книготорга» нулгалхеша.

Хlаьта уях сахьата кхоачашбе йиш йолаш дац Респотребсоюзе деза дола книжкаш оррига титашка хилийтар.

Вай республикерчl кооперативни организацеташ книжкаш дохи 29 специализированни тlиа тlа, культтоваращ дохкача мlс тlиа тlа, денна наха эшаш дола товарашш дехкача бlаь савгlача тlиа тlа. Бакъда долаш деа книжкаш дохкинга лерттlа вlашtlехьбаьккхадац царех дукхагlа йолча тlиакша.

Республика потребнооперацеш гlулаюх деш городашкара а юрташкара а 652 эзар саг ва, царна юкъе 20 эзар дешархо а йолаш. Царца ва колхозхой, совхозой болхлой, юртбоаркана социалисташ, лераш, хьехархой. Эшача книжкаюца уж lалашбора мехкарчеи вай республикерчеи динагlа йолча книжкаш тикай опытах массе моттге пайда эцара тlехьеха беза книжкаш тикай болхлой. Книжкаш дехкинга тоадара дукхагlа пайда эца беза бахача нахагара книжкаш хьайдеш юкадоскlарах а.

Республика нъаьсгlагlхоашта юкъе книжкаш дукхагlа доаржадара мштта боккхача лоархlаме да общественни хьисапе книжкаш доаржадарий болаш мамогга дегlанхулар.

Вай республикерча городашкен юрташкен шерагlа пайда эца беза тикашка йоацаш врачха книжкаш дохкара формаех. Предприятеша, учреждененша, дешара заведенеша, нахагара дукхагlа хlатташ дола книжкаш дlа а кхуьхьаш дохкинга вlашtlехьбаьккха деза, хlаьта наха дукхагlа лелача моттигашна книгнаш дукхагlа уьттае езз.

Хоош нахахlлара, нерда арадьяннача книжкаш чулоацш боазаш хиеча уж дикагlа маьхлагlуьл. Цудухьа наха юкъе книжкаш дlадоаржадара бонхха пайда баргба кердача произведенеех дешарий конференцеш, дискуташ чанхьхьхача. Из болх керттерча даьнье библиотекаша бе беза.

Парте XXIV съезда материалаш, цу дакъе моттигерча книжни издательстве врахийца нохчийн гlалгlайн меттала яраш а йолеш, книжкаш дехкача сёте нхачаи хиллап хилийтара йоанхо янза яргьяч.

Бахача наха хоаттарш, къьаьстта а партийнни комсомольскни политически дешара сетёрча дешархоштеи пропагандисташтеи учебникаш, нхьйлона пособеш, мохка чурчеи дунен хlинъаьтта юкъерчи лоархlамгlарча событеюца дувзаденна издательствоше археюца политически брошюраш хилийта деза тикашка.

Хlанзарча хана массони политически литература доаржадара къьаьстта бонхха лоархlам болаш да. Цу тlа хкетадоргдолаш нхоатам болаш къьаьсти хьалхэгlу парте теорен практикани актуальни дешш, вlашtlехь хоккунин хьалхэрчи нерда тайпа сат хьалихевараи опыт, вай заманахьарча лоархlамгlарча событеша духтlавоанех.

Массови читателя яьхрча общественно - политически социально - экономически литература книжкай тикашкен, книжкашкен дохкаш хиле деза.

Нов. К. М. Кировна Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота аларах дола

НОХЧ-ГЛАЛГlАЙ АССР ЛАККЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни органашка дуккхача мерашка, беркате болх барах я вьча дийнах денз шовзткъе мтт шу дизарша дувзаденца а. Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла Кирон Кирилл Марковична — КПСС Нохч-Гlалгlай обкома финансово-боахама отдела заведующена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель

К. ОЗДОЕВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь

Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1973 шера 7 март.

САМОТЛОР ХЬАЛЪЕРИЙ ЦIЕ ШОАТТА

21 апреле коммунистически субботник де йьнна зиловцаша йолаль инициатива Самотлор карагазеразведкаре юкъе эгlара хьалха хьаллалцар Нижневартовск кlентрой трестерча В Черпеца каменщикий бригада. Бригадин боахама расчета методагlа болх бе бодненнай ух шера из коллектив, 70 квартирин цlа хана дика хьалхагlа хьалдетта даккха лаьрхlад ю.

— Цlе шоатта долча дийнахь— ьлар В. Черпеца, — мах боанаш, хьоьйча мотсреалашеш электроэнергичеи болх беркба оаха. Мехкадьта доалла моттиг карараезаеш бола тхоай районера беррига хьхегамхой.

Нижневартовскера кlона завод хьаьлъераш тlаьех оаха ленинскн коммунистически субботник долча дийнахь эгlара тlех бола бара.

В. Черпеца тlаьехьах хьаллъцар треста сергlача коллективаша.

(ТАСС корр.).

Нижневартовск,
Ханты-Мансийски кlаман округ.

Къахьегама вахте

1973 шера план хана хьалха кхоачашъхьар духьа Ерриеюошни социалистически яхь йоаржаярах бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК социам массане кlоьбал а беш тlиейцеб къахьегама вахте эттача Гrозненски мехкадьта чакхдоахача А. Шерипова цlеграlча завода къахьегамхоша.

9-ча пятилетка лоархlамерча, кхоалгlача шера план хана хьалха кхоачашъера доккхий социалистически деккарш тlаййаа завода установкай коллективаша.

Февраль беттa план 100,8 процент кхоачашъер заводо.

Дика болх барах къаьстта белгалбаха беа сменни нормаш массаза тlекхоачашъо №№ Л-35, 40-2, АВТ установкай къаьхегамхой. Цу тайп-тайнарча мехкадьта продукташ телаяь установкай начальникаша коммунисташа ин Карпенко, Николаенко, Рудиева прогрессивни хьисапе вlашtlехьбаьхад деррига баханш.

А. ДАВЫДЕНКО,
завода парторгашнаьше секретарь.

Горох дIае йолаяьй

Керттерча дакъе соми бабцаларши кхедеш а Ачкой - Мартана района «Орджоникидзевский» совхоз. Совхоза 933 гектар кхаш 586 гектар сомий бешамаши я. 431 гектар кхаш уьх шера бабцадаараша дlаллоацергда. 275 гектар моша горох, 75 гектар помидораш, 20 гектар хох. 25 гектар кабуц 16 гектар нарсаш, ишшта кхьцола бабцадаараш кхедергда боахаме уях шера.

Бехитокъамен доккхийн да боахама къахьегамхоша тlаийца социалистически декхараш.

— Уях шера ерригача кхай майдан тlаьа 4500 тонн бабцадараши 2500 тонн сом наччахьдахкенга доlка деза да тхо, — йоаь совхоза агронома Басумов Гарсес. — Уж деклараш тхоашка кхоачашдулургда аьна хетт сона, хlаназаьца дьча вlабстан кийчо яра балхашка хьежача. Февраль бутт хьатlакхачаье ерriга боахама эшаргlола техника тоаль, кийчьяь хlаоттайир механизатораша. Бабцадаарий фу деррига I-гlча классах да, Уж хlадувердола кхаш органически минералнии удобренеш ехка хьаьнадьд. Цуа совгlа массехк ди хьалха чакхдаьха дьлар тхо бабцадаараш хlадувердолча кхашка тlоадал дlакъовлареи планировка яреи болхаш.

Харц дан нов. Басумова яхар Бlубенна дlаделадьд бlабстан юхьъера болхаш совхоза къьъегамхоша.

Пятилетка кхоалгlача шера ютрбоахама продукци ласамъьккха аьнна партеи правительстван бьча соцама гlулаюха ца жоп дала лаьрхlача бабцадаараш леладерий къаьхегама хьинар деттара ди массаза доал айдуш доагlа. Сухуглбь моша горох дlаюш ба ца хlинъа. Совхоза партийнни профсоюзни организацеша хьалхэ а терко яьй бlабстан балхаш дечл белгалбаьнна къаьъегамхой хоастабара моральнин материальни формаш, бе безача организационни массово - политически балха план оттаяй. Хlалале белгалбаьннаб хьалхэ леладеш. Парех ва трактористе Дохчукаев Яраlгlа. Совхозе къаьъегача дукха ха еце а (кроалгlа шу) дика караерзаяьй къонача механизатора ший гонзал. Дlадахача шера сезонни задани 125 процент кхоачашъхйр цо. Хlаьта уях шера задани 1110 гектар йолча цо лаьрхlал 1350 гектара тlа балхаш чакхдаха. Денна дош цунга кхоачашдулургда аьнна хетт уях деношка цо хоахача толамашка тхьжача. Моша горох дlаюча дийнах 1,5—2-ха шоай заданеш тlекхоачашъо цох цуца болх беча сеаьлщинаца Т. Ибрагимовеи П. Алиевеи. Массехказа яхар тlекхоачашъо цох цуца болх беча сеаьлщинаца Т. Ибрагимовеи П. Алиевеи. Массехказа яхар премешеен сийлен грамотанеи белгалбаьха хиннаб уж.

СУРТА ТIА: моша горох дlаюш ба тракторист Дохчукаев Яраlгlи сеаьлщинаи Т. Ибрагимови П. Алиевеи.

И. Пимева сурт.

ХКАШ ЛЕЛАДЕРАШ!

ХАННАХЬА ЧАКХДАХА БIАЬСТАН

ХЬАЛХАРА БАЛХАШ!

ВЕГЕТАЦИОННИ ХА ЙОЛАЛУЧА ЮХЬЬЕ ЛАЬТТАНЦА ХИЛА ТАРЛУ ТIОАДАЛ

Дlодахачча шера декъа лаьттача ахко пайдана бола тlоадал тоъл хьаоза йиш йоанаш яьхар дlайийна хlамаш. Бlарччача августе бетта лерттlа доrlа зелхаиар республика духгарlйолча территоре тlа. Сентябрь бутт юкъе кхачача хана лаьттанца хьаоза мlазда тlоадал а йоанаш дисар хlей ца дехкача лаьтташка дlайийна хинна дукгарlдола ялаташ. Из бахьан долаш ханнахьа дlа ца дуьш хьеделар гурахь , дув ялаташ.

Сентябрь бетта дийлхача доrlа ца кlезиг дукха , тlоадал елар оахача лаьтташта. Цхьабакъда, массеннаьз а кхоачаш болаш хьрайнар яз гурах дийна ялаташ хиннача лерттlа хьаттаделарга. Цудухьа октябрь бетта шортта доrlаш дехлхалиа йолча хана халача хьал тlа хилар хlа ца дехкача лаьттанца, дlайийна гурахь дуз ялаташ. Алханчуртски бер чура лаьтташ тlера аьнна лаьттар вегетации чакхъьалаца, вешта аьча нохьбу бутт-болашш.

Лаьттах тlор е йоллучуа кхоъкъ метр сомача лаьттан тlоанацара тlоздал кlезига хилар (20 миллиметрал кlезигга) Наурски, Гудермесски, Грозненски районашка. Лоамашта юхерча райононашка метр сомача лаьттан тlоанаца ва кlезига хиннаьле а, 30—70 миллиметрга кхоачаш хилар.

Керттерча дакъе гурахь-lай хиннача йоачаеч йоайир тlоадал. Гуйран - lан замалахь (сентябрь — февраль) хинна ерriга йоачаш республика дукгарlйолча районашка 170 — 200 миллиметр, вешта аьча кхоачам болаш хилар. Наурски Шелковской районий кlезибсеча - малгlбалехьарчеи малхбузехьарчеи территоре тlа цу юкъе хинна ерriга йоачаш 140 — 140 миллиметр (боарамла 20—30 процент кlезигга) яр. Цу тайнара, гурахь дийначеи бlабстан юхье дувеи хлаташта вегетаци йолалуча хана гуйран-lан замалахь хиннача йоачаш лиика дукгарlа lоаьртьа лаьттанца тlоадал 1972 шера гурахь хинначунда нийсйичь.

Цхьабакъда, дlайийнача тlамашта пайдана йола керттера тlоадал дукгарlча дакъе лаьттан тlера ях метр тlоанаца хул. Февраль бутт бош 50—60 сантиметр герта лаьттан тlагlолларга тlоа бер хиш ца дехкача лаьтташка йоачаш бошабаьр, хий дехкача лаьтташка — 70—80 сантиметр, агротехника лакха йолча хий дехкача лаьттанца — метр а кхы духгарlа а.

Гуйран - lан замалахь нийсленчаеч март беттlа хила тарлуеи агрометеорологически хьлашта анализ нйьчуьл тlехьагlа гучалаьнначух шоатта тlоадал хургьа республике хий дехкача кхаиеи лоамашта юхерча районашкеи дlайийнача гуйран алаташтa (150 — 170 миллиметр).

Республика дохкхагlйолча территоре тlа лаьттан метр сомача тlоанаца тlоадал кхоачам боланн хургьа — 80 — 120 миллиметрга кхоачаш е эшачох 50—70 процент, хlаьта цхьайолча малхбузехьарчеи геомантга юхерчи районашка — 70—90 процентгага кхоачаш.

Ялаташ хиннача лаьттанца гурахь дlайийнача ялаташ цу белгалдаьхача боарамел 20—30 миллиметр кlезигга хургьа тlоадал.

Лаьттан метр сомача тlоанаца тlоадал керттерча дакъе кхоъкъмбоалцин лаьттан кlоьрга чу-ца йолаш хургхилар теркалича укх сlаьсти лоархlамгlарча декхарех ша! хургда лаьттанзара тlоадал зеха йоаерйолаш мамогга соцаюри хlара догlа массеза деп из боярн, цу гlулаюха агротехника оррига приемех пайда а эцаш. Цо нохьъоетал дерrда пятилетка 3-ча шера лакха хьуьъаш хlебара.

К. КАЛАШНИКОВА.

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРОАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 10 март, 1973 шу. ● № 30 (5293). Мах 2 кеп.

ЛАЬТТАНЦАРА ТIОАДАЛ ДIАКЪОВЛАШ БА

Хьаттахьачаь кхаш леладелаша этгара бехитокхамегlа йолаха — бlабстн. Хlанз еллача лардара хьежжа хургба нйьлагlча пятидетка жолдамбега, кхоалгlача шера хургьа хьаттахьа. Из бахьан долаш деа шоай деррига хьинар оарнгlадьлькхха. Цо дунен лаьттанца хьаоза юкъерча кхалнаьха боалца башха - дика традици а хинна дlаэтал. Ерригача континенташкарча къаьъегача кхалнаьха хlара шера из цlей долча хана шоай гlулаюхий итогаш ю. мугlаран кхотдар машар, партlато, нийсло баьхьа долаш лоаттабева юкъера къовсаме.

Уях шерара Дунен лаьхьашта юкъера кхалнаьха ди вай мехка сийрдадьлькхха Советски Социалистически Республикай Союза ах бlаь шера юбилеи сердало цо. Из лелду парте XXIV съезда решеени чакхъьхар духьа, КПСС ЦК декабрьски (1972 шера) Пленумои Кремле цхьана хиннача торжественни заседане КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева цlна доклада тlеи оттадь декхарш кхоачамдар духьа лоаттабева къовсаме советски халкъа къьъегамчи политически хьинар айденнача хьалларка.

Советски кхалнаьха лоархlам бокхха бе дунен тlа эгlара хьалкарча социализма мехка карагlдувлача дерригача хlамашта юкъе, дунен халкъашта юкъерча арене хьинарс къовсам лоаттабу цар машар, доттагlал, солидарность, цхьана леладу гlулаюхий хlоаттийр духьа. Коммунизм хьалъеча, хьакъашта юкъера машарн доттагlаш чоагlдеш цар лоанача лаьхьа-лаккха мах бара тешал деш да советски кхалнаьха Комитета халкъий Доттагlала орден алар. Партеи паччахьалкхени цу дезача совгlаго Советски Мехка мехкарий деташ трауретадуьй вай сийлахь-йоккхача Лаьхен духьа керда хlамаш карагlдувларга.

Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна хетаяь город Москван партийни, советски, общественни организацеи пикалий торжественни собрани цlей тlахкоачаш — 7 марта ССР Союза Доккхача театре хилар.

Гулбенпараша чоагlа, дахьаь чоагlаш а тохаш тlаийцар новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Д. Куланов, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, С. С. Соломенцов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, Н. Ф. Катушев.

Цlтача президиуме — мехкара пlи хезй кхалнах.

Собрани хьайийнар КПСС МГК секретара Р. Ф. Дементьевас.

Цо бойийнар советски кхалнахара парте Центральни Комитето дахьийтача моаршала текст. Из гулбенпараша чоагlга деташ тохаденнеи баркал оалашш, дахьдаь тlоарш а деташ тlаийцар.

Трибуне — доклад ешш йола советски кхалнаьха Комитета председатель, Советски Союза Гурнал **В. В. Николаева - Терешкова.** Из деза совгlат — халкъий Доттагlала орден далар вай мехка беррича кхалнаьха цlеграlча пе дог тlара баркал дlалар парте Центральни Комитета, СССР Лаккехьарча Совета Президиуми, Советски правительстваца, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна. Оазда дош ду; эьлар цо, советски кхалнаьха шоай ерriга знаюи, профессеональни гонзал, хьинар коммунистически общество хьалъеш болаяьча Лай мехка ираз хилийтар духьа дlатергхиларх. Оаха дlахо а долла хlама, дерrда халкъашта юкъе барти доттагlали духьагlа хилийтар духьа, вай планета тlа машари ткеранмалеи хилийтар духьа.

«Торжественни собрани собрание лоаларш а, В. В. Николаевас - Терешковас КПСС Центральни Комитета дог тlара баркал эьлар советски кхалнаьха деррига - дахьаь чоагlа, общественни организацеи йола торонаш хьайийлай шоай боkъонех Советски паччахьалкхен халкъашта юкъера доттагlала дlахьедаш, советски кхалнаьха партеи Центральни Комитето лайтача моаршала тlа хьахьенхача тайпара, лаккха мах барах.

Социализме советски кхалнаьха хьалъаюха этгара цlеграlча

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАДРАЙ ЙОАКХО ЕЛГА–ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ДЕКХАР

Хlанз советски халкъ коммунизм хьалъэра сийлахь-йоккха программа вахаре хьоачашъеш, доаллача хана, къаьстта поархlаме да кулгалду кадрай шоайкара политически практически гlулакхаш тойтар хlоттийна.

КПСС XXIV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна белгалдаьккхар: «Вахаро хаддана лакхду кадрашкара дlадехарян. Вайна эш дикача профессионални кийчонна цхьаъа лакха политически сакиетам а бозаш болх, гlулакх доаза а дозаш экономикен культурен дегlакхувларан дешаш къастадауургlола, хlинаьра доал дара метолаш йоьзаш бола вахь.

Магlалбика городской партийни организаци, юхьханнара партийни организацеи даим йоакхо еш я партийни, советски боахамеи балха зченаьш шоай гlулакх дlа-доьзаш коммунистаеи парте боацаллеи йоархlаши болча нахаца чоагlъера.

Парте горкомо кхочашъ теркам тlабаяйта лелазу шоаш нах хьажарна, балха дlа-йоха нийсъ, партнахетам балх бала бозаш бола бехьтохкаме кулгалхой гlулакхаш тlа хьежабелга. Шоаш дика организатораш болча, хьагоята нах мара ертабш оаха партийни организашкара балха.

Хlанз парте горкома аппарата болх бераш партийни а советски а организацеина, халкъан бохамаш тайп-тайяьра отраслеша дукхача шеранка къхьийаш оп-пайъ йолеп нах бе. Царна юкъе – 4 нижнеп, 6 педагог, 2 врачаш, 2 партин болхача специалист. Вожаш партийно-политически образовани йолаш бе. Цо йоьш хуьлиг партийни, болхамаш кулгалаьрг гlулакхашна

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГІИШЛОШЪЕЧА, ТРАНСПОРТА, БОЛХЛОЙ 1973 ШЕРА ДОЛА

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXIV съезда решенеш бахарг кхоачашъеш Нохч - Гіалгіай АССР кхъьлетагихмоша кхоачашйо ийслагІча пятилетка дІадахча шиш шерй промышленни продукци йохкара объема План.

СССР хьаьж 50 шу дизара сийна лелаьлча социалистически яхье лакха хьокхамаш дахарех республ лика ийс производственни коллективана енна КПСС ЦК, ССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС Юбилейни сийлен знакаш. Царна юкъе я «Октябрьнефть» НГДУ, «Электроприбор» завод, гІишлошъеча Нохч - Гіалгіай управленне № 2 йола СМУ, «Ассинский» совий «больдадарий совхоз», и. кх.

1972 шера план а социалистически декхараш а кхоачашъеча лоархІам болдан толаман дахьад межкадьта чакхдоахача, межкадьтахимическа, энергетика, машинашъеча республике йокхкхаза йолча отраслей болхлоша. Планан совгІа 8 млн. сома дукхагІа продукци хьаьвІ цар.

ТІехкхоачашъяй промышленни продукце кхиъча лоархІамеча тайпай планаш а, нарца межкадьта дакххар, межкадьта сийпа продукташ: ацетон, фенол, полиэтилен, электроэнергин аккхар, кабетонни конструкцеш, тІехкъаьнча юхха трикотаж, мальха - булочни изделеш, дулх доакххулга, ишшта кхьядарш.

ДІадахача шера дукхагІа хинна чакхдаьлча Іилма - техникан проектно - конструкторски бІолхаш, уж практически юкъехьхьлга дукхагІа хиннад.

Республика халкъа бохам дегІаболлабеча 1972 шера дІадахийтад 263,2 млн. сом. 1971 шераца кийсинча кертерча капитальни вложенеш дукхал 7 процент пІаъ кхийтай. Експлуатаце пІаденнад 132 эзар квадратни метр цІенош, школе лаха ха йоанача берий ученрасенеш — 980 мотт!иг, больничан — 170 менгена. пикалап — 5288 дешаркой мотт!иг.

Ленина орден лелаеча Къьлбаседа - Кавказски машинаькъа Грозненски отделене машинаькъа кхоашша тІехкхоачашъяй мух дІа - юха кхаьхьара задани. 4 млн. тоннад дукхагІа кхы тІа мухь а хьош вІашагІ а теха пІалхийтад беза мухь тІабола 12 эзар поезд.

Автомобилиан транспорта пІалонца тІехкхоачашъяй мухьанн пассажираши кхувлара тІаийца декхараш; докхка практически пІалонца йолаеш кхаьхьара - хьокхашъ - хоша.

Пятилетка шоллагІча шера дикка тоаденнад республике къьлбаседа хьаьжа хьал.

Цунна цхьана промышленности, гІишлошъеча, транспорта коллективай балха тІа дукха цІенхаттера гІалаташ дуьлийтад. ДІалахача шера дукха предприятеш лоархІа - яцар бетта планаш здавеек, ма бальан хоман республикин кхоачашъеран промышленни продукци йохкара объема план. Шера итогех планан задаиех лоархІаняр 27 предприяти.

Пачка юкъе Вознесенски газ чакхйохка завод, Ермолоеск ДОК, къьлбаседнни конструкторий Грозненски завод, Гіишлой - материалийн гІишлой - индустен Аргунски комбинат, шевйни производственни объединени, кога гІиппс бу фабрика, и кх. Пар бехкагІа паччахьалкхенна йІа цІу луш ййса продукци 23 млн. сомал сов!а а.

Цхьайолча предприятешка во лелабаьб производственни мощностех пайда эцара болх, дикагІа йолча техникен технологни балха юкъе мела кхиъьлий. Къьлбсрама оборудовани. пІалонца автоматизацеш 59 предприяте, республика предприятенгеете къьлбсрама оборудовани 96 процент мара кхоачашъьяш.

Къьлха а санна цІенхаттера тІехьабус гІишлошъеча организацей бохк. 1972 шера республикан ени капитальни вложенеш карорсалора задани 90 процент мара кхоачашъьяш, кеортера фонди болх бе йолаелийтад план 58 процент мара. Дукххъа гІишлошъеча организацеша болх ренгабельни баш, докхий лемаи кхлийт, объекташ болх байтт йолаелийтад отчаш. Хьанна тулийт. ГІишлошъеча хІинз а во вІашгІехьабьккхаб къьлсрам, механизмаеи гІишлошъеча техникаи пайда эсала ийбаьб, балха дикала, материалаш дІаяхийтад тІехьа тІоаргІа тІахьокхам лоаттабан. Уж практически кхоачІеча, дамбеча шера Нохч - Гіалгіай АССР къьлбсрамхоша кхоачашъе деза дІалахача шера дальчул лукхха дукхагІа балхаш. Цдухьа тІоаргІа лоархІама да промышленностера. гІишлошъечаьа, транспортера, бувзамера кхоачашбой царан сихагІа дІаладар, йІаъо а къьлбсрама овсарлеи производства ефФективности лакхъар.

КПСС ЦК декабрьски (1972 ш.) Пленума решенеша, КПСС НК, ССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ» ЦК «1973 шера къьлхьбоахама план ханал хьалха кхоачашъяра промышленноста. ГІишлошъеча, транспорта болхлой Ерригеозиэни, социалистически яхь йоаржаяяраХ баьча соцамо Нохч-ГІалгІайнен къьлсрамхой дегаш урьоттъьяьл шоай дерриг нисан ййсалгІча пятилетка плани ханал хьалха кхоачашъяра тІедерзде бесам болийташ.

Москван, Ленинграда, вай мехка кхыча городий хьалхе ледаеча предприятеша дІадолладьр хьал лоацаш, уж хьинарца юкъе бахаб ййслагІча пятилетка кхоалагІча, хоадамбеча шера промышленни продукци яккхара план хаттал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхьа.

Республике яьржа социалистически яхь дІайолаьлраш «Октябрьнефть» НГДУ, Грозненски химкомбината, «электроприбор» завода, «Чечингсльстрой» треста коллективаи я. Цар дІадолладьр яьржа лийча а дийцар хьал а дьлъад еригача предприятешка.

Республика промышенни предприятей, гІишлошъеча организацей, транспортен бувзамен коллективаи хьадда уйла йолаш я 1973 шу, ййслагІча пятилетка хоадамбеи дола шу боахамен культуран дерригача доакъошка тІаГІертта лакха овсарле йоаш къьхьегара белгалдаккха, хІъьта уж лоарх социалистически декхараш тІа а эш:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ

1. Промышленни продукци яккхареи йохкареи объема план хьалха, 29 декабре йохкачашъе.

Къьлсрама овсарле дакъъара задани тІехкхоачашъе.

Кхомбара режим тІоаргІа лела а еш, шера кхое: электроэнерги 18,5 млн. кет. сахьат, 20 эзар гикалорлий йІовхала энергии 14,2 эзар тонн условни доагери.

Арахеца продукци дикагІа химлийтара бохкха лоархІам а беш, промышленни предприятеша декхар тІаэш изделеш дикагІа, тешамегІа, дукхагІа яхаш хилийтара кхы а шераГІа яхь йоаржае, хІъьта шера дикала паччахьалкхен Знак ялара аттестаци е продукце 8 тайпа кийчае.

Культурно - бытовни бохамеи къьлсрама тІехьатдаша лаьрхІа 1973 шера 49,3 млн. сома товараш арахеца.

2. Дерригача низаи тІедахийтад производство шерГІарап продукцеи реалиэзаци ярай тІехьа кхоъсам лоаттабе:

— «Грозиефть» объединене планад совгІа 30 эзар тонн мехкадьта дакххха;

— «Грозиефтехимзавод» объединене техиологически процесеашта интенсиФикаци яра лаьрхІа мехкадьта чакхдоахаиери межкадьтахимиен продуктаи планад совгІа 4 млн. сома яха а йохка а. 1 квартале Шерийова цІерагІча заводе дизельни дозгора карбамчини денпрафинаце яра ус тановка болх бе йолаелийтад. Ленина цІерагІча заводе кхаъна парафин доаккхача объекташ комплекс хи хоа а пайда эца мощностаи, хІъьта ишшта Н. Аниеновеи А. Шериповеи цІерагІча заводашка хи хоа а пайда эцара блокаш болх бе йолаелийтад. мехкадьта чакхдоахарашта лаьрхІа 850 мотт!иг йола санаторий-профилактори къьлсе йолъе.

— Машинаькъеи металлобработкаи предприятешка гІоллаа планаш совгІа «50 эзар сома маханизм. оборудовани аппаратани. кхыйолча изделеши арахеца, лакха овсарле йолча машинаби, оборудованеи. приборий автоматизацеи средствеи 15 керда тайтакарадерзаде. Ара мел хоцаа изделей технически боарам тешаме болх баран лаккхе. Станочни парках пайда эцара коФФициент дегІаболлаэлара предприятешка сменни болх бар лакхдаккхара болх тІоаргІаГІа бе:

— энергетика предприятешка гІоллаа предприятета электрически йІовхалеи энергии пахадаан лоаттаелга Іалашъе.

Хьал а яь болх бе 466 км. электропередачей линеш йолаелийта.

— ййчаеи кхачани промышленносте — лакха потребителеи дикала йолл а. наха хоаттача ассортиментаех а промышленни продукции кхачан товараши духгагІа врахеца. Планан совгІа 1799 эзар сома продукци йохка:

— мотт!игреек хьуъах хІинан ечеи промышленносте — 205 эзар сома продукци планад совгІа хьэе а йохка а.

3. Промышленносте боахама реформа хьаьлина балха формашн методаши дегІа а йхуьвлап организ!ка, объединенешеп, предприятешеп организацешеп управленеи ара структура пахадаан эргараз, иу гІулакха лаьрхІа дукхагІа пайда эцалба цо экономико-математически методехи электронно-вычислительни техникаи. Ийлан лардаа тІа производствена управлени яра юкъеъьйлъа комплексно-автоматизированни система. Цекински метод межкадьтан газовни промышленносте, энергетика, машинаньчча предприятешка, халкъа боахама кхыча доакъошка юкъехьлара балхаш дІахо а долда.

Промышленносте предприятешка керда техника юкъехьлара план 25 декабре кхоачашъе.

4. Ийлан - тохкамаш проектно-конструкторски организацей коллективаша къьлсеп лоаттабергда разработкаи елга, керда процесаши оборудованеи производственна юкъехьлара дІахо сихлара, хІанзара прогрессивни решенеши дуненн йилманиен техниканен карагІадьхьнаран ларде а луьщан ханал хьалха лакха дикал йола проектно - сметни документацеш кийдара.

5. Торговлеп юкъарча кхачани предприятешка 1973 шера товарооборота план 3,7 миллион сома тІехьхоачашъе. 3570 балха мотт!иг йола тиканн 1160 йола мотт!иг йола столовеши хьаьлье. Къьлхьегамхошта гІулакх дара культура аьв.

6) Бытовни коммуналънни гІулаккаи деча предприятей коллективата декхараш тІаийца бахача наха деча гІулакхаи боарам айбе а деш дола гІулакхаи дукхагІа хилийта а. Эксплуатаце дІалойла кога гІиппса ремонт яра, ремонт а еш мебель хьаьлеи йола предприятеш, юрташкара бытови гІулакхаи дара йола 4 комбинат.

ГІИШЛОШЪЕЧА УПРАВЛЕНЕ:

Концентрация яреи къьлсеграм эргабаькхца пІаптІекъбаккхареи чотах 1973 шера:

— гІишлой - монтажни балхаш дара 1973 шера план 27 декабре кхоачашъе;

— планагІа лаьрхІачул совгІа къьлсерама овсарле 0,75 процент лаккхе, чакхдоахара балхашка дІадодар лаьрхІачул 0,2 процент лохде;

— гепподрядагІа експлуатаце дІалодаа 132 эзар квадратни метр дола наха чубаха цІеноп;

— пускови мел йола школаш 1973 шера 1 сентябра болх бе йолаэлийта;

— гІишлошъяра ханаш лоад а еш ший ханнахъа межкадьта доахача, межкадьта чакхдоахача, машинаньчча, ййчаеи кхачани промышленносте, юрта бохама, производственни мощностаи, культурно - бытови, коммунальни, наха бохара йола объекташ, ишшта школаи, берий учреждеиеи, больницаи експлуатаце дІаэла;

— хьалъяь ялаяза йола гІишлош къеэнгагІа хилийта;

— гІишлой - монтажни балхаш дикагІа хилийта а царга дІадодар къеэнгае а;

— машинеки механизмеки бизгагІа пайда эца, гІишлой оатхалаши материалаши кхое:

ГІИШЛОШЪЕЧА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ УПРАВЛЕНЕ:

— хьалъяь а яьккха експлуатаце дІалойла: шера 600 тоии пемент Ахпеадарйола Нохч-Гіалгіай цемептни завода хьалхара аргІа 1973 шера 22 декабрь тІаихоачаи;

— кхоалагІча квартале Карабулакски карьери, тІа а йоаккхаи шера 1 миллион кубическа метр жагІа - гІомара смесь чакхйоаккхаргйола заводи;

— пзи эзар тонн чуйодаи йола пхиъ картофелехранилища;

— пюллагІча квартале № 1 йола гІишлой материалий комбината кхоллагІа йола технологически ишпи.

— планад совгІа 2500 квадратни метр наха чубаха цІеноп хьалде.

«ЧЕЧИНГСЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТЕ:

— планад совгІа 2000 метр йола наха чубаха цІеноп хьалде;

— цхьа бутт хапал хьалха «Алханчуртский» совхозера 2000 бежана лаьрхІа йола отпормочни комплекс хьаьлье яхьа.

«ЧЕЧИНГНОЛХОЗСТРОЙ» ОБЪЕДИНЕНЕ:

— 1973 шера 25 декабрал тІехьа да ййолаийтад ёррига пускови объекташ дІалца;

— дохаан чусоидау ха хьатІоаттале эксплуатаце дІайойла хьайбай помещеиеш.

«СЕВКАВГАЗПРОМСТРОЙ» ОБЪЕДИНЕНЕ:

— експлуатаце дІалойла 1973 шера сентябрь бетта Грозненски газ чакхйоалача заводера газ чакхъьхара йола объекташ. Брагунера юкиимий компрессорни станци;

— 1973 шера цхьоалагІча майгга кхоачаш Брагуны яхача межкадьта доахача моттиера буферни нефтепарк, 50 эзар тонна лаьрхІа МагІалбик-Тихорецкая нефтепровода нефтепарки;

— рекоиструкци яь йолакхийлан Старопромысловски кирпишкаи еча завода йиъларІа квартале.

— эксплуатаце дІалодла 18 эзар кв. м. йола наха чубаха цІеноп;

— дешар дІадолалуш 1284 мотт!иг йола ши школа дІалойла.

КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА МИНИСТЕРСТВЕ:

— болх бе йолаийлийтайла водопроводни сеташ — 25 километр, канализацеионни коллектораи — 8,3 километр, газопроводаи — 78 километр, электрически сетаи — 40 километр;

— городаиеп районни центрашкеи 520 эзар квадратни метр хуьда тІоиаькъаьии гІишлой маъьаии доахкада, ремонт а йойла.

ТІОНАЬКЪАШ ДЕХАШИ РЕМОНТ ЕШИ ЙОЛЧА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ХОЗРАСЧЕТНИ УПРАВЛЕНЕ:

— пьаькъаьи дахкарен ремонт яреи планад 1973 шера 25 декабре кхоачашъе;

— къьлсгама овсарле дакъъяра планад 2 процент тІехкхоачашъе;

— планагІа лаьрхІачул совгІа 5 километр йоахал долаш дика тІоиаькъаьи лаъка;

— тилла а дьлъка Чанты-Аргуи яхача хи тІара тІиЙ эксплуатаце дІадала.

«ЧЕЧИНГАЗСТРОЙ» ТРЕСТЕ:

— городаиеп а районни центрашка а 16473 квартире газ чуйиила, цу дьлъде планад совгІа 300 квартире а ялаш;

— 69 километр худа газопроводни сетаи болх бе йолаялийта;

— планагІа лаьрхІачул совгІа паччахьалкхенна 100 эзар сомал къеэнгагІа боаиаи пайда бе.

«ЧЕЧИНГУШВОДСТРОЙ» ГІИШЛОШЪЕЧА УПРАВЛЕНЕ:

— керда хиш дехка мотт!игаи експлуатаце дІаэлара плаи 1973 шера 7 ноябрга кхоачашъе;

— 5100 гектар хулача хиш дехкача мотт!игаштеи мелиоративни теоДаьча лаьтташтеи реконструкци елга 1973 шера 20-та декабре чакхдаккха;

— луккхача шерашка тІаъоала бІаъаи тІайола 2100 гектар 1973 шера 5-ча декабре эксплуатаце дІаэла.

9 эзар кв. м. хула наха чубаха цІеноп хьаьделга Іалашъе.

ГІИШЛОЙ-МАТЕРИАЛИЙН ПРОМЫШЛЕННОСТА УПРАВЛЕНЕ:

— планагІа лаьрхІачул совгІа 50 эзар сома маьъерча продукцеи реализаци е;

— 1973 шера хьалхарча ах шера № 2 йолча гІишлой материалий комбината художественни керамика еш йола цех експлуатаце дІаэла.

ТРАНСПОРТЕИ БУВЗАМЕИ

Грозненски машининаьъа отделене предприятей коллективана 1973 шера тІаийца декхараш:

— планагІа лаьрхІачул совгІа 30 эзар тонн хьалха бохама муьъ дІа-юха бахьа, грузооборота задани 40 миллион тонно-километр тІехкхоачашъе;

— вагонаи дІа-юха йелар сихдара, царна тІабогта статистически муьъи деннеи бийсанеи йола къьлсгара овсарлеи лаьъъара чотах кхы тІа а хьалъа бохама муьъ дІа-юха бохъара 10 эзарнеи чуьъьалъа йоадап вагон муьъьаькха.

Автомобилиан транспорта болхлоша декхараш тІаийдар автомобилиан транспортаца муьъ дІа - юха бохъара шера план 29 декабрен, пассажираш дІа-ъа кхувлара план 1973 шера 30-ча декабре кхоачашъе.

Фенарча транспорта болхлоша муьъ дІа-юха бохъареи пассажираш дІа-ъа, кхувлареи шера план 1973 шера 28 декабре кхоачашъе.

Вузова производственно -технически управление предприятеша продукци арахецара 1973 шера план 0,5 процент тІехкхоачашъе.

Дьлъо бувзама средствап дегІаболлаларап цар болх тоабарап мероприятеш чакхъьхара, цу гІулакха лаьрхІа: эзар номер духгагІа хургйолап городской телефонни станцеи йоаккхгІа ключ тІа дийта, юрта яраш — 600 номер, радиотчкаш — 6600 духгагІа хуьйтъьлга Іалашъе.

Республика йиобретателеи региоиализированеи дехкарап дегІаболлаларап 1973 шера 10,1 миллион сом пайда бергбола изобретеиеии производствена иовъеьъьа.

Юрта боахама производство дІаъо дегІаболлаэлара йола КПСС XXIV съезда решеиеп кхоачашъяй ийслагІча пятилетка план а еш, промышленноста, транспорта предприятеша кхы а чІоаргІергда колхозашпарен совхозашпарен бувзамаи, КПСС обкома бюроси Нохч-Гіалгіай АССР Министрий Совето кхоачашъяй пятилетгкагІа юрта шефски новкъостад дара йолча программага хьежжа кийч а яь 1973 шера чакхйоахийла юрта боахаме гІишлошъеча хьайбай помещеиеша, кхыйолча объекташа механизаци яра, ирригацеи яра, культурни быта тоазара йола мероприятеи.

Нохч-Гіалгіайн къьлсеграмхоша тешам ду Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, Советски Правительствена КПСС XXIV съезда исторически решеиеп кхоачашъяра шоай иизи кхиъарп ёхо да деш кха а хьегап коммунизм хьалъяра йола сийлахь йоккхий планаш кхоачашъеча дизза лакъа лецдаргхиларах.

Промышленносте, транспорта, гІишлошъеча болхлоша, ниженерно - технически болхлоша, гІулакхерча наха юкъехй социалистически декхараш тІа а йІа лежарашца йолча халкъашта юкъера традиционни яхь дІаъо кхъяраи цуи дарца тІа яхаддаи экономикин культурен дегІаболлаяраи вай сийлахь-боккхача мехка экономически оборонаи низ тІоаргІбаран тІахьийхар Дагестана, Кьлнбаседа-Хlорий, Херсонски областа къьлсеграмхой.

Лаккхагіа лаге ййслагІча пятилетка годдехара 1973 шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхьа байрах.

Социалистически декхараш дийца а дийца тІаийдап предприятей юкъарча собранешна, городской районни партийно-боахама активай собранешна, республика промышленносте, транспорта, гІишлошъеча къьлсеграмхой авиалий собранне, кхыйолча массеи шу дьлъиад вай мехка универсальни поточни линеи тІа хьоара изделеи арахеца. ЧІоранийн булочни изделеи а юкъе дар. Цу гІулакхо торо лу потребителей хьаптаика хьежжа продукце ассортимент шерйе.

Хlинз завоце балха юкъехьош я хьоара -изделеи полиэтилена юкъехьоарчеи йола автомат. Цо торо лургІа уж продукташ ца талхаш лоаттаяра ха кхы а йІаъе.

Универсальни поточни линеи продукташ хьоарчаю автомати дІахо йодача халка балка юкъехьхьлгарша Советски Союза кхыча предприятеика а.

СУРТА ТІА: технолог Романова Людмила.

А. КОВТУНА сурт. ТАСС фотохроника.

КХОМБАРА ТІЕХЬА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ

Доагора - энергетически ресурсаш дІаэлахийтара тІаъоожам лоаттабергда ялоаи дІадодара хьаьлеча 1972 шера 16 иоюл арабашна СССР халкъа тІаъоожама Комитета соцама хьежжа, республика халкъа тІаъоожама организаца ди ка бохъ баьб Іаи хьаьлина болх бара предприятеш, организацеи, учреждеии мишта кийчъеиаш, доагора - энергетически ресурсех гІайгІа эцалга мишта лел тІаъоожам лоаттабеш.

ДІалахача шера йиъьагІча квартале хьежжар 1972 — 1973 шерий гуйран - Іан замалаъь болх бе 220 предприятеи, организацеи, учреждеии мишта кийчъеиаш. Из гІулакх тоъхача халкъа лоацаш хилар 1000 гаргта халкъа тІаъоожамиой, комсомольцаи, спецпиланеташ. Наурски, Гроэненски, Ачхой-Мартанен Наьъарени халкъа тІаъоожама районни комитеташа ду дальче баьча тоъхамаг йоаг материалаш кІоиай КПСС районни бюро заседанеиа.

1972 шера 12 октябре республика халкъа тІаъоожама Комитето дахъа лаьъар «1972 — 1973 шш. гуйран - Іан замалаъь Нохч-ГІалгІайнен предприятей энергетически бохахмаша хаддаза болх бе йолаелийта яра дезарий халкъъара» лош дуьна КПСС обкома инициативаи вІашагІехьа совнешеиа.

ДІалахача шера июль бетта арабашна СССР Министрий Совето совгІа чакхъьхара, цу гІулакха лаьрхІа: эзар номер духгагІа хургйолап городской телефонни станцеи йоаккхгІа ключ тІа дийта, юрта яраш — 600 номер, радиотчкаш — 6600 духгагІа хуьйтъьлга Іалашъе.

Республика йиобретателеи региоиализированеи дехкарап дегІаболлаларап 1973 шера 10,1 миллион сом пайда бергбола изобретеиеии производствена иовъеьъьа.

Юрта боахама производство дІаъо дегІаболлаэлара йола КПСС XXIV съезда решеиеп кхоачашъяй ийслагІча пятилетка план а еш, промышленноста, транспорта предприятеша кхы а чІоаргІергда колхозашпарен совхозашпарен бувзамаи, КПСС обкома бюроси Нохч-Гіалгіай АССР Министрий Совето кхоачашъяй пятилетгкагІа юрта шефски новкъостад дара йолча программага хьежжа кийч а яь 1973 шера чакхйоахийла юрта боахаме гІишлошъеча хьайбай помещеиеша, кхыйолча объекташа механизаци яра, ирригацеи яра, культурни быта тоазара йола мероприятеи.

Нохч-Гіалгіайн къьлсеграмхоша тешам ду Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, Советски Правительствена КПСС XXIV съезда исторически решеиеп кхоачашъяра иоай иизи кхиъарп ёхо да деш кха а хьегап коммунизм хьалъяра йола сийлахь йоккхий планаш кхоачашъеча дизза лакъа лецдаргхиларах.

Промышленносте, транспорта, гІишлошъеча болхлоша, ниженерно - технически болхлоша, гІулакхерча наха юкъехй социалистически декхараш тІа а йІа лежарашца йолча халкъашта юкъера традиционни яхь дІаъо кхъяраи цуи дарца тІа яхаддаи экономикин культурен дегІаболлаяраи вай сийлахь-боккхача мехка экономически оборонаи низ тІоаргІбаран тІахьийхар Дагестана, Кьлнбаседа-Хlорий, Херсонски областа къьлсеграмхой.

Лаккхагіа лаге ййслагІча пятилетка годдехара 1973 шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхьа байрах.

Химическа комбината халкъа тІаъоожамиога (председатель иов. Сердбеа). 1972 шера сентябре группа хьежжар Іаи хьаьлаьъ болх бе предприятеи мишта кийчъеиаш. Гучдаьлккхар материалаи цу халкар баьъьа долаш «Гроэнефтехимремонтстрой» треста ремонтно - гІишлой организацеша белгалъьъ дукха мероприятеи кхоачашъяр юкъагІдиар кхерам болаш долга.

Тоххамо гучдаьъьа кхоачашбоагараш дІаъоэвяйтар химкомбината администрацеа. Ремонтно - гІишлой цехерча халкъа тІаъоожамиой предложеиеш трубопроводаштеи аппараташтеи изоляци елга сихдара гІулакха вІашагІеьлар 25 сигаг латта изолирооиший бригада.

1972 шера декабре халкъа тІаъоожама завода кокъарча группо юха а йІаййгар Іаи хьаьлаьъ болх бе комбинат кийча кхлара мероприятеи кхоачашъяра халкъъара» дешаг. Белгалдаьлкхар Іаи хьаьлаьъ химкомбината цехашкй лерттІеи хьаддаиеп болх бетта Іалашъара де мел деза гІулах керттера механика службо вІашгІехьабьккхалга.

Грозненски химкомбината халкъа тІаъоожамиой балхо новкъостад тІар паччахьалкхеи пллаи товлаиц, кхоачашъ. Комбинато 102 процент кхоачашбар продукцеа реализаци яра 1972 шера план, 2 млн. 205 эзар сома маьъа продукци елар планад совгІа, кхоьй йоаккхаи 5419 гикалорлий, электрически энергия 10202 эзар квт-сахьат.

Ишшта дика болх бу В. И. Ленина цІерагІча заводе кхоэнз электричества энергие 4 млн. 589 эзар квт-сахьати 2,999 тоии доагора.

«Электроприбор» яхача Грозненски завода халкъа тІаъоожама группо (председатель иов. В. А. Лягкий) эиие бІарца Іулала «Іалоаттадора гуйран - Іан замалаъь халдаиза болх бе беза предприятеш кийчъеиаш Іалайдара белгалъьъ мероприятеи кхоачашъяр кхерам болаш долга.

Тоххамо гучдаьъьа кхоачашбоагараш дІаэлоэвяйтар химкомбината администрацеа. Ремонтно - гІишлой цехерча халкъа тІаъоожама предложеиеш трубопроводаштеи аппараташтеи изоляци елга сихдара гІулакха вІашагІеьлар 25 сигаг латта изолирооиший бригада.

1972 шера декабре халкъа тІаъоожама завода кокъарча группо юха а йІаййгар Іаи хьаьлаьъ болх бе комбинат кийча кхлара мероприятеи кхоачашъяра халкъъара» дешаг. Белгалдаьлкхар Іаи хьаьлаьъ химкомбината цехашкй лерттІеи хьаддаиеп болх бетта Іалашъара де мел деза гІулах керттера механика службо вІашгІехьабьккхалга.

Соаика кхоэдьл электрически энергие 22 млн. кит-сахьат, кхоачашъяй механизаци дакъъара план, мизут доавкхиига кІезиэдара чотах «Грозиефтехимзавода объединене предприятеша планад совгІа хьаьлй юрта боахама хьаштаъта лаьрхІа 226 эзар тоии сийрда мехкадьта продукташ.

Цунна цхьана республике бораман тІех йоаганьй йІовхала энергий. Цун бахьана ца 1971 — 1972 шш. Іа шийла деиа тилар, «Грозиефть» объединене кхоачашъяйн Іалашъе хьаьлеьъара яьр планаи.

Доагора промышленносте управлене ханнаъь де деза гІулакхаш дир республике доагор кийдара планаи бахьиа наха из лоэхарап. Пллаи 83,5 эзар тоии йолча, 1972 шера хьаьена доагор 88,2 эзар тоии да. Планад дикка дукхагІа лечкар из.

БІарачча шера Іаи Іаиш тІаъоожам лоаттабар республика халкъа тІаъоожама Комитето Нохч-ГІалгІайнен лозгІамерча «Іишлоина» Грозненски газ чакхйоахача заводе.

Республикански Комитето шиъ заседаие шосса лийлар завода халкъара яргІа тъьлъьа, а яьккха болх бе йолаелийтара хьаьъьара дош. Пзгрийни халкъа тІаъоожамеи организацеи, «Севкавгазпромстрой» объединене оагІоиъяьара де деза гІулакхаш кхоачашдар бахьаи долаш сихха чакхдоахар хьаьхара балхош, іІаиз завоце газ хьачІоаргІа оборудовани обкатка е болабеннаб, болх бе йолаелийтара хьаьъьара яргІа эксплуатаце дІаэлара йола Пленум хьаьлкеп комиеси.

Республика халкъа тІаъоожама органиша «Іаиз а дукха гІулакхаш цу республикин организацеп, учреждееп болх лерттІа дІабахийтара докхка новкъостад деш.

И. БАШИРОВ,
А. МИЗИЕВ,
республика халкъа тІаъоожама Комитета инспекторап.

ЯХЬА СИЙГ ЛОТАБЕННАБ

«Старогрозиефтъа механизатган газн йоахача управленне СМУ коллективе 1972 шера гІишлой-монтажни балхаш дара, паччахьалкхеи ялаи толамца кхоачашъяй.

Промислай хьаштап кхоачашдара тайп-тайпарча диаметрап йолз 59017 метр трубопроводаш яьккар гІишлохйоша.

Старогрозиенски механизатга доахача мотт!иг механизатга тІоаиашка хий чухийтара лаьрхІа 15000 метр эслопровоаши ваьккар. Вурудаттараша керда хьайийлача Минеральни яхача механизатга доахача мотт!иг 250 миллиметр диаметр йола 8200 метр нефтепровод йиллар.

Монтажникийн гІишлохйоша къаьлсгама низи хьинарп айдаьа «1973 шера халкъьбоахама плаи ханал хьалха кхоачашъяра промышленноста, транспорта болхлой Ерригеозиэни социалистически яхь йоаржаяраХ болча КПСС ЦК, ССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соамо. Цу соцама жоп а луш къьлсеграи ба ГІишлохйой. ГІишлой-монтажни балхаш дара яьнарь бетта план 105 процент кхоачашъяй. Хьаьта къьлсгама овсарле планад 5 процент лаьъъенна. Иййтта тІехкхоачашъяй цар февраль, бетта задани а.

Социалистически яхье хьалха латт коммунист, Къьлсеграма Цlева Байраьъа орден лелаю Сигаев Николай Иванович керте латта сІесарий - монтажникий бригада.

Дохкий социалистически декхарашца шера В. И. Ленина цІерагІча заводе кхоэнз электричества энергие 4 млн. 589 эзар квт-сахьати 2,999 тоии доагора.

«Электроприбор» яхача Грозненски завода халкъа тІаъоожама группо (председатель иов. В. А. Лягкий) эиие бІарца Іулала «Іалоаттадора гуйран - Іан замалаъь халдаиза болх бе беза предприятеш кийчъеиаш Іалайдара белгалъьъ мероприятеи кхоачашъяр кхерам болаш долга.

Тоххамо гучдаьъьа кхоачашбоагараш дІаэлоэвяйтар химкомбината администрацеа. Ремонтно - гІишлой цехерча халкъа тІаъоожама предложеиеш трубопроводаштеи аппараташтеи изоляци елга сихдара гІулакха вІашагІеьлар 25 сигаг латта изолирооиший бригада.

1972 шера декабре халкъа тІаъоожама завода кокъарча группо юха а йІаййгар Іаи хьаьлаьъ болх бе комбинат кийча кхлара мероприятеи кхоачашъяра халкъъара» дешаг. Белгалдаьлкхар Іаи хьаьлаьъ химкомбината цехашкй лерттІеи хьаддаиеп болх бетта Іалашъара де мел деза гІулах керттера механика службо вІашгІехьабьккхалга.

Соаика кхоэдьл электрически энергие 22 млн. кит-сахьат, кхоачашъяй механизаци дакъъара план, мизут доавкхиига кІезиэдара чотах «Грозиефтехимзавода объединене предприятеша планад совгІа хьаьлй юрта боахама хьаштаъта лаьрхІа 226 эзар тоии сийрда мехкадьта продукташ.

Цунна цхьана республике бораман тІех йоаганьй йІовхала энергий. Цун бахьана ца 1971 — 1972 шш. Іа шийла деиа тилар, «Грозиефть» объединене кхоачашъяйн Іалашъе хьаьъьара яьр планаи.

Доагора промышленносте управлене ханнаъь де деза гІулакхаш дир республике доагор кийдара планаи бахьиа наха из лоэхарап. Пллаи 83,5 эзар тоии йолча, 1972 шера хьаьена доагор 88,2 эзар тоии да. Планад дикка дукхагІа лечкар из.

БІарачча шера Іаи Іаиш тІаъоожам лоаттабар республика халкъа тІаъоожама Комитето Нохч-ГІалгІайнен лозгІамерча «Іишлоина» Грозненски газ чакхйоахача заводе.

Республикански Комитето шиъ заседаие шосса лийлар завода халкъара яргІа тъьлъьа, а яьккха болх бе йолаелийтара хьаьъьара дош. Пзгрийни халкъа тІаъоожама организацеи, «Севкавгазпромстрой» объединене оагІоиъяьара де деза гІулакхаш кхоачашдар бахьаи долаш сихха чакхдоахар хьаьхара балхош, іІаиз завоце газ хьачІоаргІа оборудовани обкатка е болабеннаб, болх бе йолаелийтара хьаьъьара яргІа эксплуатаце дІаэлара йола Пленум хьаьлкеп комиеси.

Республика халкъа тІаъоожама органиша «Іаиз а дукха гІулакхаш цу республикин организацеп, учреждееп болх лерттІа дІабахийтара докхка новкъостад деш.

И. БАШИРОВ,
А. МИЗИЕВ,
республика халкъа тІаъоожама Комитета инспекторап.

«СЕРДАЛО»
3-ча оагІ., 10 март, 1973 шу.

АРАДАРГДА 1973 ШЕРА

Дішлаяча юбилейин 1972 шера доккхий дехкарин латтар литературача а хьалтахка. Уж дехкараш идеологически болдоюнгара хьалхашка яттайна Советски Союз ВашаIтехьа 50-гу дизарг. Нохч-ГIалгIайн автономи хьаь 50-гу дизарг. Уж сийдола дехкараш хьоначашен дика кахьаяр ваи йоазонхой, царна яхьана ваIтаIа.

1973 шера Нохч-ГIалгIай книжкин издательство кепа а тея, нохчийн а, гIалгIай а, эрсий а метталл дукха книжкаш арахецарца. Царна кхуьл да цIи хезаденошта боазан болча советски литература боккхачIа йоазонхой а поэтой а, ишта эгара хьалха дешаргаца дуьхьалъаттай бигий а книжкаш.

Нохч-ГIалгIай йоазонхоша кхуьл ваи боккхачIарех вар Арсанов Сандбей. Цун «Гешаме лоттагIа» («Маша доьзу лоттагIаза») яха роман массеззаза вердалелла, цхьабакъа дешдеш пумара безам гаьбеннабан. Цун дуьхьа уьш шера издательство лаьрхIа йоккхача тиражнга из книжка эрсий меттала арахецар. Романа чIогIа чIогIа - турпалхо бохучийн азахой бединкан Арсби, Селима, цар воI Бено, эрсий кхаьн болхьхой класса викалаш. Романа чулоцц тхьаь итт шу. Автора хьалхьа лоаманхой хала книжъ, 1905—1907 шера Кавказе хинна гIулакхаш, нохчий халкъа революционни гIулакхаш.

Айдаминов Абузара литературача болх бу тоьхI хо а, Из наслассеях доккхача книжкий автор. ХIаваьлла эрсий лешъхочуьте кIезига воззаш вар иза, хIона эьлча воазца думъаран марта воахIиначIалерар цо эрсий меттала. Уьш шера издательство арахецарга «Машера цIерах» яха роман. Повествование юкъе кIеча нохчочун IаьIий вахар хIа. Авторо хьалъех 19-гIа бIаьнгера чакIйолаллин 20-гIа бIаьнгере йодалуьш КхьынбIесега Кавказе, кхаьнга кортамукъаьле батьыIнарой бIаьнге, хинна доккхий исторически гIулакхаш. Романа керттера турпал Iаьла вазап йоазонхо. Кинжжаш зешерап хоьа а вIашIкхетаорбв шоашта везавеначча сакъердамеча Iаббасаца, шемор шоллагIа ю йоазча Вачтатара, тар дикача лоалахочуна Доттала.

Арадаргда гIалгIай хьалхарча коммунистех цIхьаьне Гойгов Iабдул-Хьамзда «Мукъаьле» яха очерк. Цун юкъе гIоргда цун хьалхара дуьнеараш, статьяш, зменникаш, письмош. Книжко воаьсотал деорга Гойгов - йоазонхо дикагIа воазв, йоккха, материал лургьа КъаьлбасеIа Кавказа гражданскин тIом тIаттача хана хиннар кердалаккхв.

ГIалгIай меттала аралъакка Чахниева Саьмида «Бертий бийсеша» яха роман Гезвова Тамарас эрсий меттала а дакъкхъ аралдарга хьоалагIча квартале. Романа тема — КъаьлбасеIа Кавказе хинна граждански тIом, Аллхх кхъ эийлъаьч чIога хилап цу тIера дуьнеар. Бакъда, цу хьаь денна къаьста хьалхьоч Дикинна бIуна дуьхьал ГIалгIайца баь тIом а, цу хенера хьал а. Сакъердаме, тоьша да хьоалагIча гIулакхаш